

Centraal punt in de verzen 128-134 is Heerlijkheid Gods. Glorie, KaBoD.

Dat wordt door mij ervaren als goddelijke in- en uitstraling; een ervaring, het gevoel van, misschien hoop over en verlangen naar het wezen van Goddelijke Aanwezigheid, van Liefde, van (potentiële) alles overtreffende Harmonie.

Het is ook de alom aanwezigheid van de Shekinah, ook in de uithoeken van de schepping, in allen en alles. Ook daar op die plaatsen waar deze Aanwezigheid verborgen is en zelfs wordt bestreden.

Als de Heerlijkheid daadwerkelijk wordt ondergaan dan is daar ‘als vanzelf’ lofprijzen en danken: Heilig! Heilige! Heilig! Heilig overal. Het is deelnemen aan het kosmische Feest van de schepping in alle werelden.

Hiermee wil ik vooral zeggen dat het in deze verzen niet primair gaat om de heerlijkheid te analyseren en het intellectueel te gaan begrijpen. Nee, juist door de verzen meditatief te ontvangen, door heilige studie, wordt je geopend en ontvankelijk, lijk ik te worden opgenomen in de gezamenlijke lofprijzing van de Heilige, in het Heilig, Heilig, Heilig in alle hemelen en werelden. Daar gaat het om.

§128

Heilig, heilig, heilig is YHVH Zabaoth
De ganse aarde is vol van zijn heerlijkheid... (Jesaja 6:3)

Wat is de betekenis van “heilig, heilig, heilig” – en dan pas: “YHVH Zabaoth; de ganse aarde is vol van zijn heerlijkheid”?

“Heilig” is de hoogste Kroon.

“Heilig” is de Wortel van de Boom.

“Heilig” is die verbonden en verenigd is met alles: “De ganse aarde is vol van zijn heerlijkheid”.

Commentaar

In vers 128 wordt een diepe betekenis van het driewerf Heilig aangeduid. Mijn intuïtie is dat in dit vers Chockmah, Binah en Da’ath worden bedoeld, die op het ‘hoogste (of diepste) niveau corresponderen met Heilig, Heilig, Heilig.

De Allerhoogste schenkt liefde, liefde uit overvloed. De hele Schepping van de Kosmos, en met name van de Mens mag deze Liefde ontvangen en (met liefde) beantwoorden. In menselijke woorden: opdat er op het allerintiemste niveau een IK-Gij relatie (Kether-Da’ath, zie verderop) mag ontstaan. Een relatie die in vrijheid de Volheid en Harmonie aldus beaamt: Heilig, Heilig, Heilig. De Goddelijke Wens om Liefde te schenken manifesteert zich als een allesomvattend oorsprongpunt (waaruit alles verder uit voortkomt) in Chockmah.

Chockmah is daarom de hoogste kroon die de Liefdesgedachte van de Allerhoogste ontvangt en ermee gevuld wordt. Heilig 1.

Binah is de diepste grondstructuur, de ‘wortel van omlaag groeiende boom’, waardoor en waarin de Liefdesgedachte manifestatie, vorm, duurzame gestalte kan krijgen. Het bevat alle mogelijkheden van scheppingen en mens. Heilig 2

Da'ath is de volkomen Mens de harmonische schepping die als tegenover de liefde uit overvloed beantwoordt eveneens met liefde uit overvloed. Heilig 3.

Dit zegt mij dat er heerlijkheid in tweevoud is.

De volle Heerlijkheid die als het ware de straling is van de Liefde uit Overvloed van de Heilige. En de gebroken heerlijkheid in de Schepping. Gebroken, maar wel overal verborgen aanwezig, zolang de schepping nog niet in staat is de liefde van de Allerhoogste als tegenliefde te beantwoorden opdat het een dynamische wederkerige liefde is van geven en ontvangen, van ontvangen en geven.

In vers 128 wordt heilig 3, Da'ath, in haar volkomenheid (als potentie, ook als doel van de Schepping, doel van de Liefde) aangeduid. Da'ath is 'de ganse aarde vol van Zijn Heerlijkheid'.

Heel de schepping is daar opdat deze mens, Adam in Da'ath, volkomen wordt en is. Een IK en een Gij. De verborgen heerlijkheid in de schepping (aarde) toont zich dan in volledige openheid. De voltooide schepping, de stralende Shekinah die eens verborgen en verbannen was. Heerlijkheid Gods.

§129

Wat is de betekenis van "heilig" die met alles verbonden en verenigd is?

Dit is te vergelijken met een koning die zonen had, die zelf ook weer zonen hadden. Zolang deze zonen zijn wil doen, begeeft hij zich te midden van hen en ondersteunt en verzadigt hij hen. Hij geeft hen al het goeds, zodat zij in staat zijn hun kinderen te verzadigen. Maar wanneer de kinderen zijn wil niet doen, geeft hij de vaders niet meer dan zij zelf nodig hebben.

Commentaar

In vers 129 en ook de daarop volgende verzen gaat het over onze bestaansopdracht om het Heilig, Heilig, Heilig in heel de schepping tot werkelijkheid te (laten) brengen, te laten zingen.

Anders gezegd om de schepping te verlossen, de Shekinah, de verborgen aanwezigheid van de Heerlijkheid van de Allerhoogste tot aanschijn te laten komen.

De Gedachte om Liefde te schenken concretiseert zich vanuit Chockmah en Binah in de schepping, symbolisch in de lagere zeven lagere sefiroth. Yesod t/m Da'ath. Met Da'ath ofwel de Mens als linking point. Het is aan deze Mens om die schepping in harmonie te houden, alles te verbinden en te verenigen.

Ik kan het ook anders begrijpen door de lagere sefiroth te zien als de structuur van de Mens. En dat het aan de mens Adam is om deze structuur in correspondentie te houden met de diepste bedoeling van zijn eigen bestaan, van de schepping. Weer anders gezegd de schepping (dus Adam) moet een structuur blijven waarin de Liefde uit overvloed kan worden ontvangen, kan doorstromen in en naar alle plaatsen van de schepping en weer kan worden teruggegeven. Nog anders gezegd: Adam moet Zoon blijven van Vader/Koning en Moeder/Echtgenote, van Chockmah en Binah.

Adam moet dus ontvankelijk zijn voor de instromende liefde en zichzelf, dus de schepping als liefdesgeschenk teruggeven. We weten uit heilige geschriften (maar ook door eigen kennis) dat Adam valt. Adam geeft niet wat hij ontvangt. Hij neemt voor zichzelf zonder te geven. Da'ath valt uiteindelijk in Malkuth. Malkuth is gevallen Da'ath. De Heerlijkheid in de schepping wordt verbroken (het paradijs wordt toegesloten), de Heerlijkheid verbleekt in de

uiterlijkheid van d eschepping, ook van de mens, de Shekinah blijft aanwezig maar nu op verbannen wijze. De verborgen aanwezigheid van de Shekinah (Gods offer) is genade die de ‘gevallen mens’, dus mij, kan redden

Wat zegt dit vers mij, gevallen Adam?

Het paradijs, de structuur van Adam, de Mens van Da’ath, de sefiroth ervan zijn de zonen van Adam en alles wat bij die zonen en tussen die zonen plaats heeft zijn de kinderen van die zonen. Dat wil de parabel in dit vers mij misschien duidelijk maken.

Heel concreet: alle gevoelens, alle gedachten, alle gewaarwordingen, alles wat de uiterlijke mens vormt (de kinderen) moet ik toelaten zonder er tegen ‘ik’ of ‘van mij’ te zeggen. ‘Ik’ moet proberen ontvankelijk en gericht te blijven op de Heilige, dat wil zeggen trachten in het ‘duistere licht’ te staan van de instromende Heerlijkheid. Alleen maar bidden en trachten in al mijn doen en laten te luisteren naar het ‘wetende verlangen’ in mijn hart. Voor mij is dit ‘wetende verlangen’ verbonden met de verborgen heerlijkheid in de Schepping die de Shekinah is.

Dat is een ontvankelijke meditatieve houding in en bij alles. Dan zijn de zonen (vaders) en hun kinderen in correspondentie met de Heilige Gedachte van de Allerhoogste. Dan groeit in mij een structuur waar de Heerlijkheid van boven kan instromen en zich verbinden met de verborgen Heerlijkheid van de Shekinah. Dan kan harmonie in mij, in de ruimte die ik ben, in het land Israël, ontstaan.

§130

Wat is de betekenis van “de ganse aarde is vol van zijn heerlijkheid”?

Dit verwijst naar de aarde die geschapen is op de eerste dag. Zij bevindt zich boven en is vol van Gods heerlijkheid en zij correspondeert met het land van Israël.

Wat is de betekenis van “heerlijkheid”?

Zij is de Wijsheid, zoals er staat geschreven:

De wijzen beërven heerlijkheid (Spreuken 3: 35)

Verder staat er geschreven:

Geprezen zij de heerlijkheid van YHVH in zijn plaats (Ezechiël 3: 12)

Commentaar

Aansluitend op het commentaar op het vorige vers: dan wordt ‘de ganse aarde vol van Zijn heerlijkheid’.

Deze Aarde ben ik als ruimte, ‘mijn’plaats in de schepping, en mijn unieke persoonlijke uiterlijke en innerlijke verschijning is verbonden en verenigd met heel de schepping. Elk moment van meditatief zijn en doen waarop we tot contemplatie mogen komen, zijn wij ontvankelijk voor de allerhoogste manifestatie van Gods liefde. Anders gezegd voor de Wijsheid, voor het allerhoogste of het diepste manifestatiepunt, de nauwelijks ‘zichtbare’ oorsprong van de liefdesstroom (Chockmah). Ons horizontaal, lichamelijk bestaan wordt getransformeerd in een verticaal goddelijk bestaan. De ‘extatische’ ervaring van Heerlijkheid, van heilig, heilig, heilig, vindt bij deze transformatiemomenten, eeuwige momenten, plaats. Dan zijn we ook Adam (even, maar toch) in Da’ath, de aarde boven, die

op de eerste dag geschapen wordt. Dat is het beloofde en door God bedoelde land. Onze structuur wordt gereed Zijn Liefde en heerlijkheid te ontvangen, als een ‘tegenover. ‘Mijn’plaats wordt vervuld met zijn Heerlijkheid, valt ermee samen. Onze grond is dan Zijn Grond, zoals door de Allerhoogste in Zijn absolute onkenbare Plaats gedacht. En inderdaad dit dienstbaar reiken naar Gods liefde en het smachtend verlangen naar de ontvankelijkheid in het hart, laat ons al deelhebben aan Gods Heerlijkheid. Dat is ‘de wijzen beërven heerlijkheid’.

§131

Wat is de betekenis van “Gods heerlijkheid”?

Dit is te vergelijken met een koning wiens echtgenote zich in zijn paleis bevond. Al zijn heirscharen verheugden zich in haar. Zij had zonen die iedere dag naar de koning kwamen om hem te zegenen. Zij vroegen hem: “waar is onze moeder?” Hij antwoordde: “Jullie kunnen haar nu niet zien”. Zij zeiden: “Moge zij gezegend zijn, waar zij zich ook moge bevinden”.

Commentaar

Over Heerlijkheid is al tastende intuïtief veel gezegd. Ik kan dat alleen maar verlangend aanvoelen, in het hart wetend dat die heerlijkheid is, en ook dat meditatieve houding tegelijk een zoeken is naar heerlijkheid.

Interessant in dit vers is de benadrukking van de Echtgenote (Binah) van de Koning (Chockmah). De Heerlijkheid is als Koning en Echtgenote, Vader en Moeder, zich met elkaar ‘verenigen’ want dan stroomt de Liefde uit doorheen de schepping, in het Israël.

Deze heerlijkheid is verborgen zolang Israël zich bevindt in Egypte, in de Woestijn, ook zolang het Beloofde Land nog is ‘bezet’ door vreemde volken (dat wil zeggen toegeëigende gedachten, gevoelens, begeerten, gewaarwordingen enz) . Moeder is in de schepping verborgen zolang ik beheerst word door eigenzinnige en egocentrische gedachten , gevoelens, begeerten , m.a.w. op mezelf ben gericht in plaats van ontvankelijk te zijn voor de Heilige. Dat is de verborgen echtgenote, de Shekinah. Daarnaast verlang ik vanuit mijn wetend verlangen in het hart, zo gaauw de zonen (de kinderen van de vaders, zie vers hiervoor) zwijgen en haar zoeken. Dat gebeurt als ik de stilte in het hart kan toelaten en me laat leiden door dat wetend verlangen aldaar. Dan kan ik al als vanzelf danken en lofprijzen, heilig, heilig, heilig, zelfs zonder dat ik in contemplatie de heerlijkheid deelachtig ben (geworden). Dit vertelt mij dat zelf de geringste ervaring van aanraking van heerlijkheid mij verheft en laat juichen. Soms bij de intieme aanraking in het hart of tijdens liturgische momenten, mag ik dit concreet ervaren. Dan zingt het in mij.

§132

Wat is de betekenis van “in zijn plaats”?

Dit betekent dat niemand zijn plaats kent.

Dit is te vergelijken met een prinses die van verre kwam. Niemand wist waar zij vandaan was gekomen, totdat men zag dat zij een moedige vrouw was, zeer mooi en verfijnd in haar manier van doen. De mensen zeiden: “Zij komt ongetwijfeld van de lichtzijde, want zij verlicht de wereld door haar daden”.

Zij vroegen haar: “waar komt u vandaan”? Zij antwoordde: “Van mijn plaats”. Zij zeiden: “Als dat zo is, moeten de mensen van uw plaats groot zijn. Moge u gezegd zijn en moge uw plaats gezegd zijn”.

Commentaar

Eigenlijk zegt dit vers met weer andere accenten hetzelfde als het voorgaande. Waar de heerlijkheid zijn werkelijke oorsprong vindt, waarvandaan de aanraking en het wetend verlangen in het hart vandaan komt, weet ik niet. Ik weet alleen dat het er is. Dat weten is al genade! Al het spreken erover is uiteindelijk ijdel. De plaats is een verborgen plaats, verborgen achter verborgen plaatsen (Chockmah en Binah). Het is ver weg, onbereikbaar en ‘heel hoog’. Maar evengoed heel dichtbij, onkenbaar, en ‘heel diep’. Maar dit blijven maar mijn eigen woorden, die gebonden zijn aan woorden van tijd en ruimte en dus de ‘niet tijd’ en ‘niet ruimte’ niet kunnen beschrijven, slechts tastend trachten uit te drukken. Deze Plaats is een heilige plaats. MaKoM, een Godsnaam. Niemand kent God, niemand kent deze Plaats. En natuurlijk is deze Plaats gezegend, want het is de onzichtbare bron van alle zegeningen.

§133

Is deze “heerlijkheid van God” niet een van zijn engelscharen? Nee, zij is minder dan hen. Waarom zegenen zij haar dan?

Dit is te vergelijken met een man die een prachtige tuin bezat. Buiten deze tuin, maar niet ver daarvan af, bezat hij ook een mooi stukje land. Op dit stukje land plantte hij een prachtige bloementuin.

Allereerst bewaterde hij zijn tuin, zodat het water zich over de gehele tuin verspreidde, behalve over het andere stukje land omdat dat niet met de tuin was verbonden, ondanks dat zij toch één waren. Daarom openende hij voor dat stukje land een “plaats” en hij bewaterde dat stukje land afzonderlijk

Commentaar

Moeilijk om dit te ‘begrijpen’.

Wat ik wel aanvoel is dat de ‘Heerlijkheid van God’ waarvan ik soms misschien, mogelijk ‘in de toekomst’ iets mag ervaren, niet, beter gezegd verre van de volle Heerlijkheid van de Allerhoogste is. ‘Mijn’ plaats is niet Zijn Plaats, alles wat ik van Heerlijkheid heel soms, even, mag ervaren, of wie dan ook, hoe onbeschrijfelijk prachtig, vullend, al het aardse overstijgend het in de ervaring ook is, het is ‘slechts’ een ‘donkerte’ vergeleken met de volle Heerlijkheid die wij niet verdragen. De Heerlijkheid wordt ‘getemperd’ opdat wij er niet aan onder door gaan als we er door worden aangeraakt. Het doet me ook denken aan alle hemelen, met al die engelscharen die de heerlijkheid bezingen met Sanctus, Sanctus, Sanctus. Er wordt verteld dat de eerste hemel al onbeschrijfbaar vervuld is van Heerlijkheid en van Gods licht en dat dit ervaren wordt als absolute grens van wat aan schoonheid en liefde ervaren kan worden. En dan, zo wordt gezegd, komen we in een volgend paleis, een volgende hemel, waar de schittering duizenden malen intenser is enz enz.

Elke grenservaring van Heerlijkheid die wij als Israel in ons leven hier (de aarde) beleven, is altijd een relatieve ervaring. Dat mag ons helpen God niet te verwarren met de ervaring zelve. De ware, dat wil zeggen goddelijke liefde is eindeloos, is dynamisch, houdt niet op en heeft als ‘kenmerk’ dat ze in intensiteit (exponentieel) groeit. Niet menselijk voor mij voor te

stellen. Zo ook de Heerlijkheid die de uitstraling van deze Liefde is. De IK-Gij relatie verwijst niet naar een statische toestand die volledig is en af, maar naar een gebeuren die eeuwig is en in intensiteit groeit.

§134

Rabbi Rachumai zei: Heerlijkheid (כבוד, *Kabod*) en Hart (לב, *Leb*) bezitten dezelfde getalswaarde. Zij zijn één, maar Heerlijkheid verwijst naar een functie boven en het Hart verwijst naar een functie beneden. De ene is “Gods heerlijkheid” en de andere het “hart van de hemel”.¹

Commentaar

Hier is al veel over gezegd. Er is een (transcendente) Heerlijkheid boven (KaBoD) en een (immanente) Heerlijkheid beneden (LeB). Het verwijst naar de heerlijkheid in Zijn Plaats en de Heerlijkheid in de plaats die ik als ruimte kan zijn. Het verwijst naar de heerlijkheid van de Liefde van de Allerhoogste (ongekende bron van welke liefde dan ook) en de heerlijkheid in het hart, het wetend verlangen dat verbonden is met de Shekina (Gods verborgen aanwezigheid in de schepping), in alles wat was, is en wordt. Het hart van de (lagere) hemel is het hart van het paradijs, de verblijfplaats van Adam (in Da'ath) de potentiële mens waaraan ik als deel van de mensheid, van Adam, kan participeren.

Paul Horbach, jan. 2014

---

¹ Vgl. Deuteronomium 4: 11: Gij naderde en stond onderaan de berg, terwijl de berg laaide van vuur tot in het hart van de hemel.